

Bo Gustaver
Högvägen 8
611 57 NYKÖPING
E-post: nyox@naturskyddsforeningen.se

Datum
2019-05-18
Reviderat
2019-05-27

I Kikaren – kretsens medlemsblad 1960-1991 (+ jubileumsnummer 2003)

I början av 1940-talet bildades i Nyköping Naturvetenskapliga sällskapet av några naturvetenskapligt intresserade personer med överläkaren på Sankta Annas sjukhus Otto Brundin som initiativtagare. Sällskapet anslöts till Svenska Naturskyddsföreningen.

Ansluten verkar ha varit en annan typ av knytning till riksföreningen SNF än dagens kretsar och länsförbund. Föreningen hade sitt eget medlemsregister och egen ekonomi. Även Nyköpings Biologiska Förening som bildades 1953 var, eller blev möjligen senare, ansluten till Svenska Naturskyddsföreningen.

Det Naturvetenskapliga sällskapet ombildades 1953 och 1954 till Södermanlands läns naturvårdsförbund och Nyköpings Biologiska Förening. Den senare är ursprunget till dagens krets av Naturskyddsföreningen i Nyköping och Oxelösund. Den 10 februari 1981 beslutade föreningens årsstämma att föreningen skulle ombildas till en krets av Svenska Naturskyddsföreningen för medlemmar i Nyköpings och Oxelösunds kommuner. Så har det varit sedan dess men namnet har ändrats några gånger.

Föreningens hette från 1981 Södra Sörmlands biologiska förening – krets av Svenska Naturskyddsföreningen. 1990 bytte kretsen namn till Naturskyddsföreningen – södra Sörmland. Vid stämman 2016 bestämdes att kretsens namn ska vara Naturskyddsföreningen i Nyköping och Oxelösund. Skälet var att undvika förväxling med länsförbundet – Naturskyddsföreningen Sörmland.

Södermanlands läns naturvårdsförbund ombildades 1974 till Naturskyddsföreningen i Södermanlands län. Det är vårt länsförbund. Namnet ändrades av länsstämman 2012 till Naturskyddsföreningen Sörmland.

Verksamheten i Nyköpings biologiska förening skulle bedrivas genom sammankomster med föredrag, utfärder och demonstrationer. Föreningen fick ca 100 medlemmar och gav från 1960 ut ett medlemsblad "I Kikaren". Vanligtvis kom 4 nummer per år. 1991 lades "I Kikaren" ner på grund av för höga kostnader.

Vissa (nyare) delar av kretsens gamla handlingar finns i kommunens föreningsarkiv. Bland annat en nästan komplett samling av "I Kikaren". 2019 konstaterade jag att speciellt de tidigaste årgångarna håller på att förstöras eftersom de inte är arkivbeständiga. De är framställda genom spritstencilering. Det måste ha varit ett jättearbete att framställa dem med dubbelsidig text och ofta flera färger.

För att undvika att informationen försvinner och samtidigt göra den lättare tillgänglig har alla årgångar skannats 2019¹. För att kunna göra det någorlunda snabbt behövde de klippas sönder till lösblad. I biblioteket (Culturum) finns också en nästan komplett samling som inte är sönderklippt. Den finns i magasinet.

Saknade nummer

De första 5 årgångarna numrerades löpande (nr 1-20). Nr 19 saknas i föreningsarkivet men finns hos biblioteket och i det skannade materialet.

I bibliotekets samling saknas i gengäld nummer 12 (1962), 1972-1, 1973-2, 1974-3, 1978-3 och 1979-1. Detta har åtgärdats 2019 genom att kopior från föreningsarkivets ex har lagts i bibliotekets samling.

Nummer 1979-4 saknas helt och har troligen aldrig funnits. Samma sak gäller 1988 (inget nummer finns). 1980 till 1991 utkom bara ett eller två nummer per år. 1992 upphörde utgivningen helt förutom att ett jubileumsnummer gjordes 2003.

De Gustaver

¹ Dokumenten med resultatet från skanningen kommer att finnas på naturkontakt.naturskyddsforeningen.se (tillgängligt för medlemmar)

Tillägg 2019-05-27:

Genom sökning med Google på "nyköpings biologiska förening" ser jag att I Kikaren årgång 1-9 även finns på

Uppsala universitetsbibliotek, Geo-biblioteket (Ugg)

Placering: Tidskr.

Bestånd: Årg.1-9 (1960-1968)

Den har även funnits i Naturvårdsverket, Biblioteket (Nv) men uppges nu vara UTGALLRAD.

Källa: <http://libris.kb.se/bib/1237534> Konstigt nog visar inte Libris att den finns i Nyköpings Stadsbibliotek.

På <https://sokisamlingar.sormlandsmuseum.se/items/show/311455> hittar jag:

Objekttyp

Kulturhistoriskt föremål

Titel

SLM 30684 1-7 - Tidskrift

Anmärkning

"I Kikaren" Medlemsblad för Nyköpings Biologiska Förening På framsidan tecknade motiv i svart mot vit.

:1- Årg 16 Nummer 2-3 November 1975. En artikel handlar om bl.a insekter, en annan om olika tidningars notiser om så kallad omblommning eller refloration. Tidskriften märkt på framsidan övre högra hörn "Brita Sundberg" i bläck.

:2- Årg 16 Nummer 4 December 1975. Artiklar handlar om bl.a. "Möte med naturläkare" och om "Snöflingors liv - en sekund eller 200 000 år".

:3- Årg 17 Nummer 1 September 1976. I detta nummer skriver man om Trumgräshoppan och näktergals inventeringen 1976.

:4- Årg 17 Nummer 2 Maj 1976. Detta nummer berättar bl.a. om "Årets gång vid Sjösaviken" och om fågelobservationer våren 1976.

:5- Årg 17 Nummer 3 November 1976. Detta nummer tar upp bl.a. molluskfaunan i Östergötland och Södermanland (Nyköpings trakten).

:6- Årg 17 Nummer 4 December 1976. Numret behandlar ett ämne om fåglar och flygplan (kollisioner) och om Älgen är ett försummat naturstudieobjekt.

:7- Årg 18 Nummer 3 Oktober 1977-

Museikod

SLM

Bildnr / samlingsnr / inventariernr

30684

Samtidigt förvärvat

Samling: Västra skolan i Nyköping

Tillkomsttid start

1975

Historik

Nyköping Södermanland Sverige

Förvärvsdatum

1997-05-23

Jag råkade även se att Sörmlandsornitologerna har en arkivsida <http://sormlandsornitologerna.se/fso2/arkivet.php> där det finns länkar till gamla nummer av "Fåglar i Sörmland". Ungefär så skulle vi kunna göra även med "I Kikaren".

Här finns uppenbarligen ytterligare en samling:

<https://docplayer.se/113030691-Faglar-i-sormland-det-sormlandska-fagelaret-2014.html>

Nu när fågelföreningen Tärnan fått en samling med I kikaren, medlemsblad för Nyköpings biologiska förening, kan man få lite historiska tillbakablickar om hur djurlivet utvecklats under en lång period i Nyköpingstrakten. I marsnumret från 1960 kan man läsa om hur kanadagåsen kom till staden. Kanadagåsen var vid denna tid en ganska okänd fågel. Utplanteringar hade visserligen gjorts under 1930 och 1940 talen i Blekinge och Kalmarsund men den egentliga spridningen kom inte igång förrän under 1960 talet. Så sent som 1978 skriver Sveriges Ornitologiska Förening i sin skrift Sveriges Fåglar att kanadagåsen är en sparsam till sällsynt häckfågel med ett uppskattat bestånd år 1971 av 1600 häckande par. I Nyköping fanns i slutet av 1950 talet en önskan att få denna exotiska fågel etablerad så biologiska föreningen tog kontakt med kommunen. Det hela resulterade i att drätselkammaren (motsvarande kommunstyrelsen) under muntra former 1959 beslöt att inköpa 4 kanadagäss. Föreningen hade önskat sig två par men kommungubbarna (vi får anta att det vid denna tid var just gubbar) tyckte att en gåskarl ledigt skulle kunna klara av tre honor, så fick det bli. Gässen inköptes av Kapten Åkerman i Mölnbo (strax norr om Gnesta) och den 27 juni var det dags för en troligen oförglömlig utsättning i Svandammen vid Nyköpings Hus. Här följer Eric Åbergs berättelse egen berättelse. Sjösättningen blev dramatisk.